

ANALIZA SLUŽBENOG IZVJEŠĆA O PROVEDBI ZAKONA O PRAVU NA PRISTUP INFORMACIJAMA Središnjeg državnog ureda za upravu (SDUU)

1. Javnost je ostala uskraćena za osnovne informacije na temelju kojih je izrađeno Izvješće: koliko ima tijela javne vlasti i koliko je tijela dostavilo svoje podatke o provedbi ZPPI-a

Popis tijela javne vlasti za 2009. godinu nabraja gotovo 4000 različitih tijela javne vlasti, grupiranih u nekoliko kategorija.¹ Izvješće ne sadrži osnovnu informaciju o broju tijela koja su dostavila svoje podatke o provedbi Zakona Središnjem uredu, ni ukupnu brojku, ni brojke po različitim grupama tijela. Činjenica da je SDUU, kako navodi Izvješće, morao uputiti tri požurnice tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave da dostave podatke, upućuje da tijela javne vlasti nisu raspoložena za ispunjavanje ove zakonske obaveze.

GONG je u travnju 2009. nakon ZPPI upita dobio odgovor od SDUU da je svoju zakonsku obavezu dostavljanja podataka ispunilo 748 tijela javne vlasti. Dakle, službeno izvješće temelji se na podacima dostavljenim od manje od ¼ tijela.

Nereprezentativnost broja tijela koja su svoje dostavila podatke o provedbi ZPPI-a podupire činjenica da se u Izvješću na nekoliko mjesta navode primjeri iz prakse od jednog te istog tijela.² Nadalje, Izvješće, primjerice, navodi sumarne podatke za državne urede u samo dvije županije te je moguće zaključiti da su samo te dvije županije poslale podatke.³ Čudno je i što od 106 prekršajnih sudova koliko ih djeluje u Hrvatskoj, Izvješće navodi podatke samo prekršajnog suda u Umagu.⁴ Od 20 županija Izvješće navodi podatke samo o Krapinsko-zagorskoj županiji.⁵

¹ Izvor: Popis tijela javne vlasti za 2009. godinu, službene internet stranice Vlade Republike Hrvatske, ministarstava, Državnog odvjetništva republike hrvatske i javnih službi.

² Primjeri zahtjeva građana daju se iz samo jedne županije, odnosno tijela javne vlasti (str. 34.).

³ Strana 35. i 36. Izvješća.

⁴ Strana 46. Izvješća.

⁵ Strana 58. Izvješća.

2. Izvješće SDUU je nekonzistentno te tendenciozno prikazuje provedbu Zakona u pozitivnom svjetlu, unatoč nepotpunim pokazateljima te praksi izostavljanja zahtjeva građana koji se nisu izričito pozivali na Zakon

Izvješće nije izrađeno temeljem objektivne metodologije prikupljanja i obrade podataka: **informacije nisu strukturirane i jednako prikazane, kod pojedinih tijela navode se primjeri, grafikoni i objašnjenja, dok kod drugih tijela nema gotovo nikakvih informacija.** No, unatoč svemu, izvješće nas uvjerava da se Zakon poštuje i primjenjuje. Dodajmo i to da bi potpuno izvješće trebalo imati posebno poglavlje o primjerima dobre prakse, o primjerima koji postaju presedani, o „rupama“ u Zakonu, odnosno poteškoćama u implementaciji Zakona, kao i preporuke za daljnje unaprjeđenje Zakona.

Nadalje, SDUU i tijela javne vlasti i dalje slijede nedopustivu praksu da se zahtjevi rješavaju po ZPPI postupku samo onim pravnim i fizičkim osobama koje se u svojim zahtjevima izričito pozivaju na taj Zakon. Ostali zahtjevi ne računaju se, niti se obrađuju sukladno ZPPI-u, niti se ubrajaju u konačan godišnji broj ZPPI zahtjeva. Ovo je izričita uputa SDUU svim tijelima javne vlasti koja je na snazi već nekoliko godina, a ostaje nejasno zašto građani ne mogu ostvariti svoje pravo na informaciju sukladno ZPPI-ju (koji garantira rokove i pravo žalbe), ukoliko izričito ne napišu da se pozivaju na taj Zakon. Znači li to da oni građani koji ne znaju da postoji Zakon o pravu na pristup informacijama, ne mogu ostvariti svoje građansko pravo na pristup informaciji u roku od 15 dana?

S obzirom da se Vlada RH nikad **nije potrudila informirati i educirati građane** o ovom Zakonu, **nejasno je zbog čega SDUU smatra da bi građani trebali znati da se moraju pozivati na isti radi dobivanja informacija.**

Nedopustivo je prezentirati nepotpuna i nekonzistentno izrađena izvješća kao objektivne pokazatelje provedbe Zakona. Također, oštro se protivimo tumačenju SDUU na izričito pozivanje na ZPPI, jer građani ne moraju točno znati propise koji im daju neko pravo da bi ga mogli ostvariti.

3. Izvješće sadrži netočne podatke koje su poslala pojedina tijela javne vlasti.

Posljednje godišnje istraživanje GONG-a za 2008. godinu, kao i ona iz prethodnih godina, pokazalo je da se na manje od 50% upita javnim tijelima odgovor dobiva na vrijeme i sukladno Zakonu, a često su odgovori samo formalni i ne sadržavaju potpune odgovore. Ovim Izvješćem pokušava se prikazati drugačija slika jer tijela tvrde da informacije dostavljaju na vrijeme.

Zamijetili smo preko 20 neistinitih ili izostavljenih podataka:

- str. 11. Izvješća, slučaj K.D., Vlada RH navodi da je Upravni sud odbacio tužbu iako K.D., volonterka GONG-a koja je sudjelovala u istraživanju, nije još dobila rješenje od Upravnog suda;
- str. 11. Izvješća, ne navode se tri žalbe na šutnju administracije koje su podnesene od strane GONG-ovih volontera Vladi RH;
- str. 14., Izvješća, sumarni podaci ministarstava navode da je većina zahtjeva prihvaćena i riješena na vrijeme, no u istraživanju GONG-a poslano je 37 upita ministarstvima, a za 20 njih upućene su žalbe ili požurnice jer nisu riješeni na vrijeme;
- str. 14., Izvješća, navodi se da je MVPEI prihvatio i riješio sve zahtjeve u roku, no u sklopu istraživanju GONG-a poslano su 2 žalbe upravo zbog nerješavanja zahtjeva u roku;
- str. 16. Izvješća, nisu navedene tri žalbe na šutnju administracije Ministarstva financija koje su poslano u sklopu istraživanja GONG-a;
- str. 18. Izvješća, Ministarstvu obrane su, u sklopu istraživanja GONG-a, podnesene tri žalbe zbog šutnje administracije te jedna radi neprosljeđivanja zahtjeva na tijelo koje posjeduje informaciju, no ni to se ne spominje u Izvješću (napomena: telefonski poziv GONG-ovoj volonterki koja je sudjelovala u istraživanju s molbom da povuče žalbu!);

- str. 19. izvješća, Ministarstvu unutarnjih poslova GONG-ovi volonteri uputili su 4 zahtjeva, od čega su na tri stigli odgovori nakon žalbe na šutnju administracije, a na jedan zahtjev odgovor nismo primili do danas, a Izvješće ne spominje ništa od toga;
- str. 20. Izvješća, ne navodi da je odgovor na zahtjev osobe koja je GONG-ov volonter, stigao van roka;
- str. 23. Izvješća, odgovor na zahtjev u sklopu istraživanja GONG-a kojim se traži preslika izvještaja korisnika službenih kartica Ministarstva poljoprivrede nije stigao ni nakon žalbe radi šutnje administracije, što Izvješće ne spominje;
- str. 24. Izvješća, Ministarstvu zaštite okoliša upućena su tri zahtjeva GONG-ovih volontera na koja je odgovoreno izvan roka, na jedno od njih tek nakon žalbe;
- str. 26. Izvješća, navodi se da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta prihvatilo 7 zahtjeva, ali se ne spominje da su 4 od njih prihvaćena tek nakon žalbi, zbog nepoštivanja rokova (sva 4 su dio GONG-ovog istraživanja);
- u izvješću se nigdje ne spominju presude Upravnog suda u korist Jelene Berković;
- str. 27. Izvješća ne navodi da je Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti zaprimilo i žalbu (volontera GONG-a) na odgovor na koji je dobivena preslika istog odgovora;
- str. 29. Izvješća ne navodi da su Središnjem državnom uredu za upravu upućene dvije žalbe zbog šutnje administracije te nakon toga i dvije požurnice na iste zahtjeve, a jedan od odgovora stigao je van zakonom predviđenog roka (istraživanje GONG-a);
- str. 53., dio Izvješća koje govori o gradovima ne spominje probleme, šutnju administracije ili nepoštivanje rokova, a samo GONG-ovi volonteri su uputili 13 žalbi radi šutnje gradovima, 3 požurnice, a na 2 zahtjeva niti nakon požurnica nije stigao odgovor;
- str. 60 – svih 7 žalbi Gradu Zagrebu kako je navedeno u Izvješću su očito žalbe GONG-ovih volontera jer smo toliko žalbi mi podnijeli;
- u Izvješću se nigdje ne spominje tužba R.Š. , GONG-ove volonterke podnesene protiv Hrvatske agencije za telekomunikacije;
- u Izvješću se ne spominje tužba i rješenje tužbe L.M., GONG-ove volonterke Hrvatskoj matici iseljenika koja je dobivena;
- ne spominje se 7 žalbi na šutnju (Regionalno središte za pružanje pomoći i uklanjanje posljedica katastrofe, Hrvatske vode (2), Hrvatski zavod za medicinu rada, Hrvatska agencija za telekomunikacije (2), Hrvatska komora arhitekata, Državna uprava za zaštitu i spašavanje), sve poslano u sklopu istraživanja GONG-a;
- ne spominju se ni 2 žalbe Agenciji za obrazovanje odraslih i Agenciji za odgoj i obrazovanje;
- Za kraj: Agencija za razvoj Međimurkse županije REDEA, Agencija za razvoj Varaždinske županije AZRA, Zagrebački holding, nakon postavljanja upita tvrde da nisu tijelo javne vlasti iako su osnovane od strane Grada/Županije, a što je SDUU i potvrdio njihovim stavljanjem na popis za 2009. godinu. Kako je popis tijela tek deklaratoran, nema podataka jesu li i takva tijela javne vlasti uključena u ovom Izvješće.

4. Postupak i zaštita prava građana pred Upravnim sudom komplicirani su i ne predstavljaju adekvatnu razinu moćnosti pristupa informacijama

Izvješće navodi da je Upravni sud riješio 94 tužbe građana koji su smatrali da im je povrijeđeno pravo na pristup informacijama. Od tog broja, 35 tužbi je odbijeno, što znači da su postojali sadržajni razlozi za odbijanje tužbi, no 37 tužbi je odbačeno.⁶ To znači da većina tužbi građana nije uspjela iz formalnih razloga te potvrđuje nalaze istraživanja GONG-a o kompliciranoj i formalističkoj proceduri zaštite prava koja ne služi svrsi.

Znakovito je da se, sukladno grafikonu na str. 40. Izvješća, broj tužbi Upravnom sudu godinama izrazito povećava (gotovo dvostruko više tužbi od prethodne godine), unatoč tvrdnjama SDUU da se broj zahtjeva smanjuje zbog dobre informiranosti građana i transparentnih tijela javne vlasti.

Postupak zaštite prava na pristup informacijama kompliciran i nedostupan građanima koji nemaju podršku odvjetnika ili pravnika. Dodatno, ponovo se pokazuje potreba za neovisnim tijelom koje bi rješavalo žalbe građana u sadržajnom smislu, ocjenjujući ima li osnove za objavu informacija (test javnog interesa) te krši li pojedino tijelo Zakon, odnosno pravo na informaciju.

⁶ Strana 39. Izvješća.